

ÄR DET ALLTID BRA ATT HÖRA?

Den här uppgiften börjar med att du läser ett utdrag från romanen *Talk Talk* av TC Boyle. Boken handlar bland annat om Dana som är döv och hur hennes familj och pojkvän uppfattar hennes funktionshinder och hennes ovilja att försöka behandla det med ett så kallat cochlea-implantat. Du får nu läsa två olika utdrag ur boken. Den första episoden är en diskussion mellan Danas mamma, Vera, och Danas kille, Bridger. Den andra delen beskriver ett senare samtal mellan Dana och Bridger.

EPISOD 1.

“Dana kan vara envis. Men det vet du ju redan.” sa Danas mamma.

Han ryckte på axlarna. Det här var inte rätta tillfället att komma med kritik.

Vera—var det OK att kalla henne Vera?—verkade plötsligt utpumpad. Hennes vinglas var tomt och hon reste sig för att fylla på det och höll upp flaskan mot honom. Han la handen över glaset och skakade på huvudet. Hon såg samlad ut. Hon satte sig tungt. På en lång stund sa hon ingenting och han började tro att utfrågningen var över, när hon viftade med sitt glas och sa, “Cochlea implantat. Ta till exempel cochlea implantat.”

Första gången han hörde talas om det var när han tog kursen i teckenspråk. Det var redan vid första tillfället, när en av deltagarna ville veta varför döva lät bli att skaffa sig implantat så att de kunde strunta i teckenspråk. Läraren—hon var gift med en fysiker som var döv sedan födseln och som använde en kombination av tal, att läsa på läppar, och tecken—slog fast att alla inte ville ha implantat, bland annat beroende på hörselskadans omfattning och den bakomliggande orsaken till varför de mist hörseln. Bland dem som ändå skaffade implantat var resultatet ofta skiftande. Hon fortsatte med att förklara funktionen—patienten fick en mottagare och elektroder inopererade i hörselnäcken för att fånga upp ljud från en mikroskopiskt liten mikrofon som placeras bakom

örat. I allra bästa fall kommer dessa uppfångade ljud att överföras till hörselnerven så att patienten får en viss grad av hörseln återställd, möjligen tillräckligt för att få honom att fungera nästan normalt i den hörande världen, speciellt om han förlorat sin hörsel sent i livet. För andra är förbättringen kanske tillräcklig för att öka deras förmåga att läsa på läppar, att använda telefon, höra alarm och bilar som tutar, den typen av saker. Cochlea implantat är ingen universallösning.

“Känner du till cochleaimplantat?”

Han nickade.

“Ja, Dana...och det här har verkligen gjort mig frustrerad, och hennes pappa också. Kanske frustrerad är ett alldeles för mildt uttryck eftersom jag var färdig att skrika”—hon pausade och gav honom ett sprött leende—“men Dana skulle förstås inte hört mig även om jag skrek dygnet runt resten av livet. Saken är den att hon vägrade bli undersökt. Hon ville inte ens gå till öronläkaren, inte ens för att ta reda på om det fanns en chans för henne att bli bättre—hon ville inte höra talas om det.”

EPISOD 2.

På väg ut från staden frågade Dana Bridger om sin mamma och om hur bra de två verkade komma överens. “Vad pratade ni om?” frågade hon honom.

Han kisade mot vägytans bländande sken, blicken hoppade från backspeglarna och tillbaka—den täta trafiken fick honom på helspänn. “Dig;” sa han. “Vad annars?”

“Ja?” Hon lade ena handen i hans knä och han kastade en hastig blick på henne innan han återgick till vägen. Det var kvavt, mulet och regnet hängde i luften. “Berätta. Vad sa hon?”

Hon kunde inte avläsa honom i profil, men hon såg att han rörde på läpparna.

"Jag hörde inte vad du sa;" sa hon. "Vad då?"

Han vände ansiktet mot henne och log. "Hon sa att du är envis."

"Jag? Du ska inte tro allt du h r, min vän, speciellt med tanke på vem det kommer ifrån. Speciellt när det kommer från din flickväns mamma--"

"Flickvän? Jag trodde du var min fästmö?"

"Din f stm s mamma." Hon kastade en blick ut genom fönstret, på vegetationen som var så tät att de kunde ha varit i Amazonas djungler--mindre än två mil utanför staden fanns det inget att se förutom ett oändligt hav av grönska. "Så jag är envis? Va?" sa hon och vände sig mot honom. "Hur kom det på tal?"

Han ryckte på axlarna. "Jag vet inte. Den första kvällen n r du diskade och gick och lade dig direkt efter maten--?"

Han hade huvudet vänt framåt, ögonbrynen var resta. Var det en fråga eller ett påstående? "Jag förstår inte vad du menar," sa hon..

Han stirrade sp nt i backspegeln, sedan vände han ansiktet mot henne så att hon kunde se orden: "När-du-hade-gått-och-lagt-dig."

"Ja?"

"Cochlea implantat. Hon sa att du inte ens ville gå med på att bli undersökt."

Det gick en stund, den s ta doften av klorofyll blåste på henne genom fläkten, molnen sänkte sig, m rka som ett uppslaget paraply. Hon sa, "Det trodde hon, ja. Hon försökte alltid påverka mig. Men du förstår inte--hon förstod inte. Det var mitt beslut och ingen annans."

"Men nu då? Kan du tänka dig att göra det idag?"

Hon skrattade till, ett skratt som skulle verka bittert, sarkastiskt, men hon kunde inte veta om det l t som ett skratt eller ett skrik. "Aldrig" sa hon, och hon gillade det koncisa och slutgiltiga i uttrycket, så mycket omedgörlighet inpressat i två

stavelser.

“Varför inte? Andra människor–”

Hon tecknade: DU LÅTER SOM MIN MAMMA.

Han gav henne en blick och tog båda händerna från ratten. ANDRA MÄNNISKOR GÖR DET, tecknade han. VARFÖR INTE DU? DÅ-bilen började kränga och han fattade snabbt tag om ratten–“då skulle vi kunna prata,” sa han högt med blicken fäst vid backspegeln.

“Vi pratar.”

“Du förstår vad jag menar.”

“Nej,” sa hon. “Nej, det gör jag inte. Jag måste alltså prata på ditt sätt, använda ditt språk, är det vad du menar?”

“Jag säger bara att det skulle kunna vara bättre.”

“Hör här,” sa hon, “inte ens om jag ville att någon öppnade mitt huvud, och det vill jag inte–vill du att någon öppnar ditt? Inte ens om jag gjorde det, inte ens om jag skulle kunna höra något, vad som helst, de finaste sakerna i världen–musik, min kärastes röst, din röst–inte ens då skulle jag göra det. Det här är jag. Om jag skulle ha hört, om det bara var under en timme, en minut, skulle jag vara en annan människa. Kan du förstå vad jag säger?”

Han nickade, men hans ögon hade ett obestämt uttryck, som om hon talade ett främmande språk. Sedan ryckte han till och fäste blicken på bilen framför dem. Det var kanske så att han inte hade hört henne ordentligt. När hon blev upprörd, alltid när hon blev engagerad, hade hon en tendens att förvanska orden. Hon sa det en gång till. Hon gjorde det eftersom hennes mamma hade fel–hon var inte envis, bara bestämd. Och beslutsam. Till och med som liten visste hon vilken värld hon ville tillhöra–sten för sten hade hon byggt en mur runt sig tills den var ogenomtränglig–och det fanns ingen, inte hennes mamma eller pappa eller den skickligaste och mest övertygande öronläkare i världen, som kunde få henne att ändra sig..

Uppdrag

Vad tänker du när du läser denna text?

Du ska nu redovisa olika anledningar till varför en del döva väljer att operera in cochleaimplantat medan andra väljer att låta bli, även om deras hörsel kan förbättras. Vad behöver du veta mer om för att förstå hur man kunna förklara olika sätt att se på cochleaimplantat? Var hittar du information? Vem kan du fråga?

Du ska redovisa vilka förklaringar du har funnit till att en del döva väljer att operera in cochleaimplantat medan andra väljer att låta bli. Sedan ska du jämföra de förklaringar du har hittat med andras tankar. Det gör du antingen i en grupp eller med alla i klassen. Det är särskilt intressant att tala om sådant som ni inte är överens om. Försök förklara varför ni inte är överens.